

17.834/221

M 20 K
FILLER

**MODERN
KÖNYVTÁR**

SZERKESZTI GÖMÖRI JENŐ.

BALÁZS BÉLA

□ TÖRTÉNET □

A LOGODY-UTCÁROL, A TAVASZRÓL,
A HALÁLROL ÉS A MESSZESÉGRŐL

221. SZÁM,

**BUDAPEST. KIADJA AZ ATHENAEUM
IRODALMI ÉS NYOMDAI R. T.**

GN

NYUGAT

SZÉPIRODALMI ÉS
KRITIKAI FOLYÓIRAT

Főszerkesztő IGNOTUS

Szerkesztők

FENYŐ MIKSA és OSVAT ERNŐ

Minden száma vaskos kötet

Közl regényt, novellákat, tanulmányokat,
verseket, színházi, művészi és könyvkritikákat
a legjobb írók tollából.

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án

**Előfizetési ára egy évre 24 K,
félévre 12 K. Egyes szám 1.20 K.**

Kérjen mutatványszámot

a kiadóhivataltól Budapest. V. Mérleg-utca 9

BALÁZS BÉLA

□ TÖRTÉNET □

A LÓGODY-UTCÁRÓL, A TAVASZRÓL,
A HALÁLRÓL ÉS A MESSZESÉGRŐL

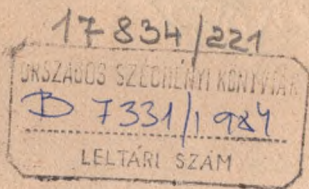

BUDAPEST
ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMD. RÉSZVÉNYT. KIADASA

Költeni annyi, mint ítélszékét
tartani önmagunk fölött.

(IBSEN)

R
2

A szerző minden jogot fentart magának, a fordítás
jogát is

Volt Budán a vár oldalában egy meredek, nagy rendetlen telek. A Lógody-utcától fel a Lovas-utig. Az idősebb Novoszád Ferenc birtoka volt. Hanem ő már csak a fent levő kis korcsmát tartotta meg a hozzávaló két-szobás lakással. Ott mérte az új móri bort három asztal vendégének. (Inkább csak a szomszédság járt oda). Lent is volt két kis ház, a Lógody-utcai kaputól jobbra meg balra, melyek szűk és különös formájú sikátort alkottak az alsó udvarban. Két-két szoba konyha mindegyikben. Azokat a gyermekeinek adta jussba már régen. Az egyikben a lánya lakott férjével és két gyermekével. (A férje, Jung János, irnok volt fent a várban.) A másik házban ifjabb Novoszád Ferenc lakott. Ő foltozó varga volt. Kissé félkegyelmű lévén ezt a mesterséget is alig tudta megtanulni. Hanem a felesége mosni és takarítani járt és így — gyerek nélkül — csak megtudtak élni. Az egyik szobát kiadták tizennyolc forintért. Egy fiatalember lakott benne. Valami festő féle.

Igy hát csendesesen éltek és nem is volt más zavar, minthogy a szobaurhoz néha mindenféle furcsa fiatalemberek és lányok jöttek. Az alagut felől jöttek Pestről késő vacsora után nagy lármával, és hajnalig is fent voltak és zongoráztak. Aztán az, hogy a Jungék fia egy félév óta feküdt már száraz betegségben és Rosenzweig orvos azt mondta, hogy nem is fog többet felkelni. És még bajt okozott a tavaszi víz, mert kimosta a felső

lépcsőt a kőboltiv alatt. (Az öreg Novoszád azt mondta, hogy száz év előtt ott pince volt, mely a régi várhoz tartozott és hogy ott egy alagutnak kell lenni.)

Egyszer vasárnap vacsora után kint ültek az udvarban. A szomszédból is átjött a fiatal házaspár. Egy sváb napszámos a feleségével. Egyforma keményített kék kötőkben álltak vállal összetámaszkodva.

Egyszer azt mondta ifjabb Novoszádné:

— Hát már május hónap van.

— Miért gondolja Zelma néni? — kérdezte a szobaur, aki a maga ajtaja küszöbén ült törökösen.

— Mert a hold alatt olyan szép világoskék báránfyelhők vannak. Tessék nézni. Ha a hold alatt ilyen szép báránfyelhők vannak, akkor május hónap van.

— Akkor van május, mikor a kalendárium írja. — Szólt bele Jungné. — Hamarabb kiolvashatja onnan, aki tud.

Zelma néni nem tudott olvasni. De Jungné a sok nyomoruság miatt volt olyan és ezért nem vette zokon senki. Ő most is csak az ajtóig jött ki, mert odabent a férje is betegen feküdt.

— Semmi az, amit a kalendárium ír — mondta a szobaur. Felállt és tiz ujjával fésülte hosszú, borzas haját és nézte a holdat. — Semmi az, amit a kalendárium ír. Mikor áprilist írt, olyan köd és hideg volt, hogy az október sem mindig olyan. Tizenkét táncos az, aki nem megy mindig rendesen egysorban. Január van mondják, az emberek: szánkáznak és korcsolyáznak. De egyszerre csak egy fényt tükröz egy ablak. Mi volt az? Egy juliusi alkony szaladt keresztül. És többen is vannak, mint tizenketten. Csak a többinek nincs neve. Például mi az, mikor hóolvadáskor olyan bágyadt, puha az erdő, mint nagy nyárban és még fénye sincs? A többi névtelen. De ma este majus van.

Jungné vállat vont és hirtelen fordulással bement a lakásba.

— Hát persze — mondta Zelma néni szégyenkező hangon, mert ő sem értette ezt a beszédet. — Hát persze. Van mindenféle.

Akkor fönt a bosnyák kaszárnyában megszólalt a takarodó. Csendesen hallgatták.

— Jól fujja — mondta ifjabb Novoszád Ferenc és nevetett utána. Mindig nevetett utána, ha valamit mondott.

— Most már meleg van — szólt vissza a felesége — holnaptól kezdve idekint is dolgozhatsz az udvaron. Legalább kilehet takarítani már a szobát.

— Igazán — kiáltott fel a szobaur — az enyimet is, Zelma néni. Én is idekint fogok dolgozni.

— Ki lehet hozni a Kálmán ágyát is, — folytatta Novoszádné. — Mért ne legyen szegény még egy kicsit jó levegőn. Hát nem igaz?

Igy beszéltek. Aztán a szép fiatal házaspár elköszönt. Eddig is csak úgy szótlanul álltak, vállal összetámaszkodva. Zelma néni is fölállt a sámliról.

— No Franci — mondta — menj fel az öreghez. Kapsz egy kis bort. Vigyázz majd a lépcsőn, ha lejössz.

Mikor ifj. Novoszád Ferenc már a boros pince fölött a kert kerítésébe kapaszkodva haladt fölfelé, akkor Zelma néni egy tányéron tésztát hozott ki.

— Géza ur — mondta — hoztam egy kis vacsorát. Tessék megkóstolni. Ugy se tetszett máma vacsorázní.

— De nem is akartam Zelma néni.

— Csak tessék. Ugy is sokat csináltam. Minek egyen meg mindent a férjem? Eleget esznek-isznak ők odafent Novoszádéknál. Hát nem igaz?

— Megtöltötte a lámpámat, Zelma néni?

— Nem töltöttem. Hogy máma korán feküdjön le, mert az éjjel későn tetszett megint haza jönni.

— Igaza van. Kár, kár, hogy aludni is kell. Pedig hát mi különbség van? Nincs fal a nappal és az éjszaka között.

— Csak tessék lefeküdni.

Igy beszéltek. Hanem a szobaur még sokáig állt az udvarban az ajtóhoz támaszkodva és nézte, hogy a holdfényben ragyogó meszelt falak miképen dobnak egymásra nagy, görbe, fekete háromszögeket és sokszögeket, kusza vonallal vágva ablakot, ereszt, kéményt, néma és mozdulatlan harcban. És nézte fent a kertet, melyben vad és gondozatlan bokrok feketedtek valami idegen növényzetté és a fehéren csillogó kerítés rácsa közül kiömlöttek mélyen lehimbálva a pince kőfalán. Mint egy fehér kéz ujjai közül, amit már nem bír fogni. Odafent pedig az öreg Novoszád kis korcsmája világított piroosan, mint valami őrtorony és messzire ellátszott a vérmező felett.

— Hát már május hónap van — mondta hangosan.

Másnap reggel nagy rendezkedés volt az udvarban. Ifjabb Novoszád Ferenc már hat órakor kihozta az alacsony suszter-asztalt az ajtó elé és izgatott gonddal minden egyebet is, amire nem is volt szükség. Kilenc órakor, mikor a szobaur melléje telepedett a festőállvánnyal, vásznakkal és festékes ládával, ő még mindig az asztallal foglalkozott, hogy biztosan álljon az udvar gömbölyü kövein. Később délelőtt, mikor már melegebb volt, kihozták Jung Kálmánt. Mindenki segített az ágyát vinni, csak Jungné ment vissza a szobába sirni. Odakint jobban látszott, hogy milyen sovány és vértelen. Pedig már tizenhét éves szép fiu volt és sok pénzt költöttek rá. A nagy pincefal mellé tették, ahol a kert bok-

rai hajoltak fölője. Kecskerágó, bodza és vadszőlő. De cseresznyefa, barackfa és almafa is állott fölőtte. Bimbóztak épen és még keresztül látszott az ég. Mikor mindenki visszaült már a helyére, Novoszádné körül-körül nézett mosolyogva:

— Hát szépen elférünk mindnyájan — mondta. — Kieresztem már a libát is. Miért guggoljon szegény mindig a ketrecben? Hát nem igaz? Ó is elfér még.

A szép, nagy liba, melyet két hét előtt vásárolt, hogy felhizlalja, óvatos, paskoló lépésekkel próbálkozott előre. Végre felfogván szabad mivoltát, hirtelen égnek nyújtotta nyakát, felágaskodott és gágogni kezdett, szárnyával csapkodván. Ifj. Novoszádné kihozott egy tál kukoricát számára. Akkor délelőtt sem ifjabb Novoszád Ferenc, sem a szobaur nem dolgoztak semmit, mert délig mindig kukoricát dobáltak a libának. A szobaur elnevezte Lenkének.

Azután több napig így éltek és nem volt semmi zavar. Minden reggel kijött ifj. Novoszád Ferenc a rossz cipőkkel és a csirizzel. Később pedig kijött a szobaur a festőállvánnyal, ecsetekkel és odaült mellője. Szemben a pince magas kőfala mellett Jung Kálmán feküdt csendesen és mozdulatlanul. Az ágy fejénél kissé hátrább volt egy szék, melyen vagy az anyja ült, vagy a tizenhatéves huga, a Róza, vagy más. Azért volt a szék kissé hátrább, hogy Kálmán ne láthassa, ha az ember sirt. Hát Kálmán csak maga elé nézett borzasztó nagy szemével. Leginkább azt nézte, hogy ifjabb Novoszád Ferenc meg a szobaur hogy játszanak a Lenkével. Dobáltak neki kukoricát és tanították. — Délfelé gyakran mondta a szobaur:

— A fene egye meg ezt a Lenkét. No, Novoszád ur már megint nem dolgoztunk semmit.

— Majd haragszanak a kuntschaftok. He-he-he.

Az enyéim nem — felelte a szobaur és komoly lett és a vászon elé ült.

Jung Kálmán csak feküdt és nézte a nagy kőfalat. Megszámlálta a köveket fel a kertig, a fákat, amik a kertből kihajoltak és az S alakú vékony ágakat, melyek majdnem az ágyáig lógtak le. Ha meglengette őket kicsit a szél, akkor ruganyos, finom levélujjaik végigkapirgáltak a falon. Olyankor Kálmán összerázkódott. A huga ijedten neszelt fel, pedig ő csak azt gondolta, hogy talán a tavasznak vannak ilyen finom, zöld, puha ujjai, melyekkel most szertemászik és érezte a sarkától a hátgerincén a hajáig. A kövek közt néha vékony gyíkok villantak. Délfelé erősen rásütött a lépcsőre a nap és csupa szép kvarcok gyulladtak ki, mint a kis gyertyák. Ezeket nézte Jung Kálmán. És május hónap volt.

Egyszer, egy péntek délután, mindnyájan együtt voltak az udvarban. Csendesen dolgoztak. A szobaur nem füttyörészett és ifjabb Novoszád Ferenc vigyázott, hogy ne csattanjon nagyot a kalapács. Mert a Lenke aludt. Éppen kettőjük között, a Novoszádék ajtaja előtt. Hat órakor hazajött Zelma néni a ruhakihordásról. Egyenesen Kálmánhoz ment és azt mondta:

— Nesze egy könyv. Nagyon szép képek vannak benne. Nézegesd csak, akkor nem fogsz unatkozni.

— Mi az? — Honnan hozta?

— A Kerner uraságtól. Egy széken volt. Nekik úgy is annyi van, hogy ez az egy meg se látszik. Hát nem igaz?

— Biztos igaz, — mondta a szobaur. — De jobb azt elvinni, ami a polcon áll rendben, mint amelyik a széken hever vagy a földön.

— Miért?

— Jobb azt elvinni. Mert az ember gyakran jobban szereti amit úgy eldobál.

— Hát van mindenféle — mondta Novoszádné. — Aztán Géza ur is olvassa el. — Mikor jöttem, egy nagy automobil fordult be az apácáknál a Lógody-utcába. Már hallatszik is, hogy pöfög.

— Egy automobil, egy automobil.

Mindenki az ajtóhoz szaladt és a szomszédban is mind kinéztek.

— Kihez megy?... Csak az lehet, hogy eltévedt, — vélték. — Lassan megy, mert a kocsis nézi a számkat. — Milyen nagy. — Ez biztosan egy grófé a várból. — Ennek minden kereke száz forintba kerül.

Igy beszéltek. Hanem a szobaur visszajött és fésülgette az ujjával a haját, aztán a kezébe vette a palettát, de nem ült le a vászon elé.

— Mit szaladgálsz Lenke, mint a bolond — mondta a felijedt libának. Alhatunk nyugodtan.

Aztán az automobil elment a ház előtt és a szobaur is lassan leült. De egyszer csak szaladva jön be Róza és utána ifjabb Novoszád Ferenc.

— Az automobil visszajön. Ide fog jönni. Idejön.

Róza elsápadt és ifj. Novoszád Ferenc reszketett és dadogott.

Akkor egy magas, szép nő jött be az udvarba. Tiszta selyem ruha volt rajta. Telistele drága csipkékkel. Könyökig érő keztyüi voltak és lobogó tollak nagy kalapján.

— Kérem szépen — kérdezte a hölgy. — Itt lakik Dési Géza festő?

— Ne-e-em — dadogta ifj. Novoszád Ferenc. Hanem a hölgy épen jobbra nézett a szobaur felé, aki mozdulatlanul állt. Akkor kitárta karját és felkiáltott:

— Géza! — Szervusz Géza!

— Szervusz Alice — mondta a szobaur és földhöz vágta a palettát és az ecseteket. A paletta egészen

összetört és két ecset is. Aztán fogták egymás kezét és a hölgy azt mondta:

— Géza. — Hát itt vagyok. Milyen nagyon-nagyon szép itt. Miért is megy az ember el Párisba, Olaszországba? Itt festesz az udvaron? És ez mindig ilyen? Ezek a bokrok, ezek a fantasztikus falak és lépcsők?... Oh be nagyon szép. Én is idejövök. Jó? Én is itt akarok festeni. Szabad?

A hölgy olyan nagyon gyorsan beszélt, hogy ifjabb Novoszád Ferenc nem tudott felelni. Hanem Zelma néni már ott volt és azt mondta:

— Kezét csókolom. Csak tessék, amit tetszik. Van hely még kezét csókolom. — És a hölgy kezei után kapkodott.

— Nem szabad néni, nem szabad — mondta a hölgy. — Maga Zelma néni, ugy-e? Adjon szépen kezét. Igy. Istenem be szép, be nagyon szép itt maguknál.

— Hát igen, kezét csókolom. Itt jó levegő van.

— És itt dolgozik a suszter ur is? És ott valaki beteg?

— A sógorném fia, kérem — felelte Zelma néni. — Csak kihoztuk a jó levegőre, mert már úgy is meg fog halni.

— Nem akarsz bejönni Alice az odumba? — kérdezte akkor a szobaur csendesen.

Hát bementek a szobába és leültek az asztalhoz, az ablak elé és sokáig nem szóltak.

— Hát itt is lehet nálad lenni, nem csak Párisban. — Mondta később a hölgy. — Milyen jó az ilyen kipróbálni. — Mért van az a vastag krétavonal a padlón?

— Ez a fal — mondta a szobaur. — Itt van a műterem a vonalig és azontul van a lakás. Zelma néninek, ha takarít, ide kell tennie a vásznakat, oda pe-

dig a kottákat a pianinóra és ami még a lakáshoz tartozik.

— Te igaz, hogy az a fiu meg fog halni?

— Nézd mit látni az ablakomból. Ellátni a vérmező fölött a budai hegyekre. Itt a Svábhegy, meg a Jánoshegy. Ott meg a Hármashatár. Ott a kis Svábhegy mögött megy le a nap. Este pedig nem lehet tudni melyik a felhő, melyik a hegy. Azért aztán minden felhő. A Lógody-utca is. Olyankor az ember ül és azt hiszi, hogy egy kis szél kellene csak, hogy mindezt elfujja és akkor megint a Mont-Parnasson van.

Akkor a hölgy megfogta a szobaur kezét és két szemei megsötétedtek. Aztán így hallgattak sokáig.

— Hát mit csinálnak a fiuk a Lucien Simon iskolájában? — kérdezte később a szobaur.

— Már majdnem mind elment, Szécsi Pista Olaszországba utazott. Harald Svendsen meg haza. Roppant fejlődött az a fiu. Nem hinnéd. Nelli összeállt megint valami brüsszeli gyárossal. A többivel nem tudom mi van.

— El muszáj menni az öregtől. Mert festeni lehet tőle tanulni, de komponálni nem. Különben azt senkitől sem lehet tanulni. De az ember mégis elmegy.

— Ugye? Ugye? — Az ember azt mondja, itt nem lehet boldognak lenni. Ugyan biztosan tudja, hogy sehol sem lehet. Azért mégis elmegy.

— Akarsz itt festeni az udvarban? — Jó hely. Van egy libánk is, melyet tanitunk ifjabb Novoszád Ferencsel.

— Persze, hogy idejövök. Ide, ide. Milyen nagy-szerű, hogy te magaddal hordod a te bolondos környéked a legjózanabb helyre is, mint a csiga a házát. Hej, Géza élni, élni, élni kellene. De nem máshol, hanem otthon. Mert ha az ember máshol él, az olyan, mintha csak álmodna. Sohasem olyan valóságos mint otthon. Tulajdonképen csak ezért jöttem haza. Csak ezért.

— Nem fog itthon nyakadba ülni a nagyuri, gazdag familiád és a társaság?

— Füttyülök rájuk. Ugy is levették már a kezüket rólam. — Főzz teát Géza, aztán mutasd meg mit dolgoztál.

— Jungéknál vendégek voltak és odakölcsönöztem a csészéimet. De lehet a lábosból enni kanállal.

Igy beszéltek. Aztán a szobaur teát főzött a lábosban és két kanalat hozott. És mikor a teát megitták, előhuzta a kész képeket a zongora mögül és azokról beszéltek. Aztán visszaültek az asztalhoz és sokáig hallgatva bámultak egymásra.

— Furcsa, hogy te itt vagy. — Mondta később a szobaur.

— Mért?

— Mert több mint egy esztendeje, hogy nem láttuk egymást és furcsa, hogy valaki máshol is lehet, mint ahol az ember megismerte. Mintha kívágnám egy németalföldi szobából a figurákat és egy olasz tájképbe raknám. Te nekem egy vászonra voltál festve Párisal.

— Igen. — Mondta a hölgy elgondolkodva. — Te is nekem. De én úgy vagyok, hogy nem tudom kívágni az embert a tájképből, melyben megláttam. Rajta marad és magával viszi. Igazán Géza: én itt körülöttem úgy érzem Párist, de úgy, hogy soha Párisban úgy nem éreztem. — Sajátságos. — A legmesszibb dolgok olyan egymás mellett vannak.

— És egymásra tükröznek. — Tudod Alice hogy van az?

— Hogy?

— Páris egy szín, meg Umbria is, meg Buda is. Ezeket aztán keverni lehet a lélekben, mint a festékeket. Így van ez.

Akkor már esteledett és egyszer hallatszott az au-

tomobil pöfögése. Messziről hallatszott már, mert a Ló-gody-utca nagyon csendes. A hölgy felállt.

— Itt a motor — mondta. — Mennem kell már. Nem akarok mindjárt első héten összeveszni a családdal.

— Hát holnap eljössz?

— El, el. Hiszen ugyanis csak júniusig maradok Pesten. Holnap és holnapután és mindig. — Ugyan ez szomorú pótkávé. Ne haragudj Gézám. Kár, hogy nem vagyok szerelmes beléd. Egyszer van az embernek ilyen jó pajtása.

— Isten tudja jó pajtások volnánk-e akkor?

— Mond Géza: Mikor leszek én már végre igazán szerelmes? Ha tudnád mennyire, mennyire szeretnék. Akkor kimentek az udvarra. Hanem alig tudtak tovább haladni, oly sok ember volt ott, hogy lássa a hölgyet, aki a szobaurhoz jött automobilon.

Átjöttek a szomszédok mind és lejött idősebb Novoszád Ferenc a korcsmából és valamennyi vendég is lejött. Mindenki levette a kalapját és köszönt.

— Oda mehetek a beteghez? — kérdezte a hölgy Zelma nénitől.

— Tessék, csak tessék kérem — felelte Zelma néni izgatottan, lelkesen és félrelökdösött mindenkit az utóból. — Tessék itt van egy szék, ha tetszik leülni.

— Hogy érzi magát? — kérdezte a hölgy halkán Jung Kálmántól és elpirult, mert az egész udvarban mindenki hallgatott. Aztán lesütötte a szemét, mert Jung Kálmán nem felelt, csak sápadtan kitágult szemekkel bámult az arcába.

— Néha fáradt, tetszik tudni — szólt közbe Zelma néni. — Akkor már nem tud beszélni.

— Hiszen majd felgyógyul nemsokára. Nem fázik a nyaka? Hüvösödik már. Takarjuk be. Így. Jó?

Jung Kálmán szája megrándult, de nem tudott szólni. Akkor a hölgy hirtelen elfordult.

— Isten velük — mondta és gyorsan kiment az udvarból. A selyem ruha suhogott a köveken és a klapja kék tollai beleütődtek az alacsony szemöldököfába. Jung Kálmán utána fordította a fejét.

Odakint azt mondta a hölgy a szobaurnak: — Jár hozzá tisztességes orvos? Holnap elküldöm az enyimet.

— A szénatérig gyalog sétáltak és később azt mondta a hölgy: — Milyen borzasztó szemei vannak ennek a fiúnak. Így még sohase nézett senkise rám. Nem fogok aludni tudni az éjjel.

Mig a szobaurnak visszajött, az udvarban össze-vissza beszéltek az emberek. Találgatták, hogy ki ez a hölgy és mindenféle történeteket mondtak grófnékról.

— Én ismerem ezt. — Mondta a kövér asztalos a Lovas-utról. — Ez a méltóságos gróf Hohenbergné a várból. Dolgoztam náluk. Biztosan tudom. Minden délben láttam.

Arcképet jött csináltatni a szobaurnál. Százötven forintot fog fizetni érte.

— Én megmondom — mondta a tejkihordó a szomszédból, aki mindig részeg volt. Szerelmes a szobaurna. Ez az. A grófnék csinálnak ilyet. Tegnapelőtt volt az ujságban egy grófné, aki megszökött egy pincérrel. Ez az.

— Fogja be a száját, maga disznó! — főrmedt rá Zelma néni. Inkább fizesse ki az adósságát. Ez nem olyan. Tudja? Ez egy rokona a szobaurnak. Tudja? Mert ő is ide fog jönni festeni. A szobaurnak is nagyon előkelő gazdag familia. Tudja? Csak nem kapta még ki az örökségét. Két év múlva már ki fogja kapni. Százezer forintot.

Így beszéltek. Aztán a vendégek visszamentek a korcsmába. Mindenki szidta a tejkihordót. Vacsora után

a szobaur megint az ajtófélfához támaszkodva nézte, hogy apró kék báránnyelűk vannak a hold alatt és ujjával fésülte a haját. Szél volt és a feje felett zúgtak a fekete kerti bokrok.

— Most hánykódik a tavasz — mondta a szobaur. Este nem látni, merről jön a szél és melyik fa zug. Hanem az éjszaka mozog, mint egy hajókabin.

Akkor éjszaka ifjabb Novoszádéknál és Jungéknál is éjfélutánig égett a lámpa. És fent a kocsma hajnali két óráig világos volt.

Másnap délben kétlovas fiakkeren jött egy beretvált ur. Azt mondta, hogy orvostanár és megvizsgálta Jung Kálmánt. Négy órakor pedig megint eljött a hölgy. Behozták az automobilból az állványt és egy világoszöld festékes ládát, aztán betették az ajtót, hogy senki se jöjjön be bámulni. Aztán a hölgy is leült a szobaur mellé és ő is úgy festett több kis képből egy nagyot.

— Csodálatos, hogy emlékeztet ez az udvar egy régi perugiai házra — mondta a szobaurnak. — Itt valami titok van Géza.

— Hol?

— Olyan nyugtalanító, olyan gyanus nekem, ha a tájak így emlékeztetnek egymásra. Követnek mint egy álarcos ember. Ez a virágzó cseresznyefa, meg ez a ferde barackfa is olyan ismerős. Ez talán valami üldözési mánia. Nem? Kihuzzák éjjel hosszú görbe gyökereiket és utánam jönnek.

— Minden lélekben van néhány tájkép. Az ember csak azokat látja. Ami kívül van, az csak felidézi.

— Az ember talán nem is utazik, Géza. Csak emlékezik, meg felejt. Milyen csodálatos a világ.

Később a hölgy felállt és odament ifjabb Novoszád Ferenchez és nézte, hogyan ver be kis fehér faszögeket egy cipőtalpba, két sorban köröskörül.

— Novoszád bácsi engedje meg, hogy én is verjek be néhány ilyen kis faszöget. Borzasztó szeretnék.

Ifjabb Novoszád Ferenc felugrott a kis kerek székről, mely már oly szép fényes volt az üléstől, mint egy tükör. A hölgy kalapált egy kicsit és kért egy marék kis faszöget, hogy hazavihesse. Aztán nem festett többet, hanem ő is kukoricát dobált a Lenkének és arra akarta tanítani, hogy féllábon álljon, mint a gólya. Később odament Jung Kálmánhoz.

— Idejöhetek kicsit? — kérdezte a sovány, hosszú Rózától, aki akkor a széken ült. — Hogy aludt Kálmán az éjjel?

Jung Róza felállt és pislogó, ijedt szemekkel nézte a hölgyet.

— Kérem tessék — mondta majdnem siró hangon és hirtelen beszaladt a lakásba. A hölgy csodálkozva nézett utána, aztán leült a székre.

— Hogy érzi magát? — kérdezte Kálmántól. Nem fárasztja, ha beszélek magához?

A fiu nem felelt, csak forró, komoly szemekkel nézett rá.

— Ne is beszéljen. Majd hozok máskor könyvet és felolvasok magának vagy mesélek. Nemsokára jobban lesz, akkor maga is olvashat.

Jung Kálmán csendesesen csóválta a fejét. — Én tudom, hogy meg fogok halni — mondta alig hallható, sugó hangon.

A hölgy felugrott. — Dehogy fog. Maga azt nem is tudhatja. Verje ki ezt a fejéből. Nyárig egészséges lesz.

Jung Kálmán alig látható ajka megvonaglott. Mosolygott. Akkor a hölgy föléje hajolt és letisztogatta válláról a barackvirág szirmokat, melyek a kertből ráhul-

lottak. Hirtelen megsimogatta a homlokát és az arcát. Aztán gyorsan megfordult és a szobaurhoz ment.

— Elmegyek. Kisérj el. — Mondta fojtott hangon és már tüzte is a kalapját.

— Várj egy kicsit. — Felelte a szobaur. — Valamit beakarok fejezni.

— Rögtön gyere. Rögtön. Én megyek. — Akkor a hölgy el is indult és futva ment fel a meredek lépcsőn.

— Kapaszkodj a kerítésbe. — Kiáltott utána a szobaur.

Fent a korcsma előtti szőlőlugasban érte utól. A hölgy egy fához támaszkodva várta és lihegett a futástól. A lemenő nap aranyos-piros fénye az arcába és a nyakára sütött.

— Gyalázatos emberek vagyunk Géza, — mondta. — Oh milyen gyalázatosak vagyunk.

— Miért?

— Hogy örülünk és játszunk tavasszal, bánattal, szépséggel és nem törődünk vele, hogy az a fiu a szemünk előtt meghal. Az orvosom azt mondta: menthetetlen. És a fiu tudja. Istenem, milyen rosszak vagyunk.

— Nincs igazad, Alice. Fáj neked az a sok halott, ha egy temetőkert mellett elmégy? — Nem láttad őket élni. Jung Kálmánt sem láttad. Ő már messze van. Nekem nem fáj. Ha arra nézek, ahol az ágya van, mintha egy óriási nyitott kapu volna mögötte a pince falában és messzire el lehetne látni a világ mögé.

— Milyen nyájas, gyönyörű fiu!

— Estig telehull a párnája cseresznyevirággal. Az egész fehérségből csak a szeme sötétlik.

— Milyen kegyetlen a szépség Géza. Hogy minden szép. Minden, minden.

— Látod ott a Kis-Svábhegy mögött épen lebukik a nap. Az az Isten palettája. Egész nap festi a világot. De estére ugylátszik nincs megelégedve, mert rákeni, ami festék a palettán maradt. A Svábhegy fekete, a Jánoshegy kárminvörös és az ég szinarany.

— Hogy nézett rám.

— Azt mondtam itt az embereknek, hogy hercegnő vagy, de hogy annak titokban kell maradnia. Mondd meg a soffőröknek, hogy ne fecsejjen.

— Miért csinálsz ilyen komédiákat?

Ezek egész életükben ötven emberrel ismerkednek meg, a Szénatéren és a Krisztinavároson soha tul nem mennek. Az a fiu majd egy év óta nem mozdult ki az udvarból se és tudja, hogy nem is fog többet. — Ezért.

— Hogy nézett rám. — Gyere. Nem jövök többet ide. Nem akarok soha többé ide jönni.

Igy beszéltek. Aztán kimentek a Lovas-utra és találkoztak Zelma nénivel, aki ruhakihordásról jött haza.

— Kezeit csókolom, méltósága — köszönt Zelma néni és tovább akart menni.

— Mondja csak Zelma néni, — állította meg a hölgy — haragszanak rám a Jungék valamiért? Ugy elszaladt előlem ma a kislány.

— Isten ments, kezét csókolom. — Felelte Zelma néni és nagyon elpirult.

— Hát mért? Olyan félénk?

— Nem. Kezét csókolom. Az a szobaur miatt van.

— A szobaur miatt?

— A Róza akart a szobaurnál festeni tanulni és azt gondolta, hogy hozzá fog férjhez menni. És még valamiért. De azt nem illik mondani.

— Nem illik? Édes Zelma néni, kérem, kérem mondja meg.

— Nem. Azt nem lehet, kezét csókolom. Azt nem illik.

Zelma néni nem akarta megmondani és aztán elváltak. Este azt mondta Zelma néni a férjének:

— Mért nem beretváltkoztál te disznó, mikor tudtad, hogy itt lesz a hercegné? És nem kötötted fel a nyakkendődet sem. Két év múlva, ha a szobaur ki fogja kapni az örökségét, nekünk minden hónapban ötven forintot fog küldeni. De a Jungékkal baj lesz.

Akkor éjszaka vihar volt és a favirágok úgy hullottak az udvarra, mint a hó. A tejkihordó leesett a lépcsőn.

Azután több napig nem jött el a hölgy. A szobaur minden délután felállította a vásznat, ifjabb Novoszád Ferenc felkötötte a nyakkendőjét és Zelma néni titokban a Szénatérig is elment nézni, hogy jön-e az automobil. Azért, mert Jung Kálmán mindig a jobb oldalán feküdt, hogy az ajtóra láthasson és többször elájult, mert ez nagyon fárasztotta.

Egy este tizenegy óra tájban megint eljöttek az alagut felől azok a fiatalemberek és lányok vagy tizen és kopogtattak a szobaur ablakán, aztán bemásztak rajta és kihúzták a szobaurat az ágyból és felöltöztették. Zongoráztak és lármáztak, aztán elmentek mindnyájan éjszaka a Jánoshegyre.

— Zelma — mondta ifjabb Novoszád Ferenc a feleségének az ágyban. — A hercegné is köztük van. Hallom a hangját.

— Hallgass! — förmedt rá az asszony. — Aludj inkább. Majd az megy ezekkel éjszaka, az erdőbe csavarogni. De el ne mondd a hercegnének, hogy a szobaur elment, mert akkor megharagszik rá.

Másnap délután megint eljött a hölgy. Az automobilból egy nagy csomagot hozott be a soffőr.

— Édes Jungné — mondta a hölgy Kálmán anyjának, aki épen a széken ült. — Kérem, ne haragudjon meg ezért rám. Hoztam valamit Kálmánnak, hogy kényelmesebben és szebben feküdjön. Ugye nem veszi rossz néven és elfogadja tőlem. Hiszen a fiáért van.

Jungné felállt a székről és karikás, fáradt szemei összehuzódtak. (A férje még mindig beteg volt és több éjjel nem aludt.) Az arca sárga volt és merev.

— Kezét csókolom, méltósága. Kérem — mondta halkan.

Gyönyörű finom lepedők és párnahéjak voltak és egy gyönyörű selyem takaró. Betették a konyhába. Jungné is bement és nem jött ki estig. A konyhában ült és slrt.

— Úlj már le Alice és dolgozz — mondta a szobaur, — mert tönkre szárad minden a vásznon.

— Nem. Nincs kedvem most festeni — mondta a hölgy és kezeit himbálva járt nyugtalanul fel-alá az udvarban. Abba is fogom hagyni egészen a festést. És tavasszal nem is lehet festeni. A tavasz oly kevésbé festői motívum. Egészen grafikus. Nézd: ezek a fiatal, vékonylevelű ágak, mind külön himbáló vonal. Nincs még lomb. Minden fűszál látszik. Nincs még gyep. Ezt csak rajzolni lehet. Vagy még azt se. Tudod mit gondoltam, mikor a Jánoshegyről néztük a hajnalt? A tavaszt tulajdonképpen csak modellálni lehetne. Annyira egy anyagból van. Nem érted? Fa, kő, felhő egyugyanabból a színes tavaszpárából van kimodellálva. Oh, nézd csak ezeket a gyönyörű gyikokat a kövek közt.

Akkor a hölgy a pince-falhoz szaladt és egy gyikot akart fogni. De nem tudott. Aztán Kálmán ágya szélére ült és azt mondta:

— Igértem, hogy mesélni fogok magának. Meséljek az üvegszivű királylányról?

— Igen. Meséljen — sugta Kálmán. Akkor a hölgy nagy kék szemeivel felbámult a görbe háztetőre, melyen egy összedült kémény téglái heverték. Egyik felük fehér volt a meszeléstől, másik fekete a koromtól. Azokat nézte és csendesen mesélni kezdett. Mesélt egy királylányról, akinek üvegszive volt, de nem a mellében, hanem a fiókban tartotta és egy boszorkánymesterről meg egy indiai hercegről. Zelma néni is odajött hallgatni meg a szobaur is.

Mikor vége volt a mesének, akkor a hölgy látta, hogy a Jung Kálmán szeme tele van könnyel.

— No, Kálmán — mondta lágyan és megsimogatta a homlokát — hiszen ez csak mese.

Jung Kálmán nemet intett a fejével. Talán azt akarta mondani, hogy nem a mese okozta a könnyeket.

— Hercegné — sugta aztán — ugy-e, ha meggyógyulok, engem is elvisz automobilon kocsikázni?

— Hogyne vinném, Kálmán. Elviszem messzire, gyönyörű kertekbe, fényes kastélyokba.

Akkor a hölgy felállt és bement a szobaur lakásába. A szobaur utána ment. Aztán sokáig ültek szótlanul, egymással szemben az asztalnál. A hölgy két ökle közé támasztotta a fejét és kerekre meresztett szemekkel nézett ki az alkonyodó budai hegyekre, melyek egész fehér habosak voltak a virágzó fáktól. Nagy könnyek csöppentek néha a sárgamázás asztalra. Később azt mondta a hölgy:

— A multkor még tudta, hogy meg fog halni. Ma pedig a felgyógyulásról beszélt.

— Talán még se jól van, amit csinálsz?

— Mit csinállok?

— Megszeretteted vele az életet. Ő már befejezte és te vágyakat hajigálsz belé.

— Miért vagy olyan haragos?

- Szerelmes beléd.
- Ne beszélj örültségeket.
- Nem is lehet másképen.

Akkor a hölgy lehajtotta fejét az asztalra és sókálj maradt úgy mozdulatlanul. Mikor megint felkönyökölt, azt mondta:

— Nem bánom. És ha szerelmes is. Nem nagyobb ajándék az mindennél? Miért ne legyen még boldog? Hiszen nem fogja tudni, hogy meghal. És nem bánom. Ez oly borzasztó, borzasztó szép. Ha gonosz vagyok is, gyalázatos is, ha utálsz is. Nem tehetek, nem tehetek róla. — A hölgy felállt. — Kinek leszek valaha annyi, mint ennek a fiúnak? Kinek? És oly messziről jön. Mintha nem is ember volna már. Te ezt nem érted. Géza, nem, nem, nem tehetek róla. — A hölgy eltakarta az arcát.

— Géza, — mondta sok idő múlva — haragszol rám?

— Nem, Alice.

— Hát miért vagy olyan szomorú. Neked mindegy lehet. Nem?

Akkor a szobaur felállt. Gyerünk, Alice — mondta — késő van már. Elkísérlek a Lánchidig, ott kapsz kocsit.

Mikor a Lógody-utcában voltak, a hölgy megfogta a szobaur kezét.

— Ne haragudj rám, Géza — mondta. — Olyan retentő nagy dolog a szerelem, olyan mindennél nagyobb, hogy csak a halál olyan. Istenem, istenem, milyen jó volna szerelmesnek lenni. Ugy, igazán, kegyetlenül, egészen. Látod, oly nehéz a tavasz, oly nehéz ez a sok bolondító szépség. Az ember belefut, eltéved, belefoszlik és semmi. De ha szerelmes volnék keservesen, fájoan, akkor az volna a legfőbb, az volnék én és ez itt mind

köröskörül, csak könnyü ruha volna rajta, könnyü, szép, tavaszi ruha.

Igy beszéltek. Aztán elértek a Lánchidhoz és elváltak. A hölgy kocsiba ült. Azon az estén Jung Kálmának nagy láza volt. Mindig a hercegnőről beszélt és óriási kertekről és márványkastélyokról. Mindig azt mondta, hogy az automobil menjen gyorsabban.

Azután már csak négy nap mulva jött el a hölgy. Zelma néni már a Lógody-utcában várta.

— Tessék már jönni, — mondta. — Kálmán sokkal rosszabbul van. Már nemsokára meg fog halni. Rosenzweig orvos mondta. Mindennap elküldött engem a Szénatérre, hogy nézzem, jön-e már a hercegnő. Minden este sirt.

A hölgy futva jött be az udvarra és lihegve állt meg Jung Kálmán ágya mellett.

— Itt vagyok, — mondta.

Kálmán nem felelt. Hanem az arca halovány rózsaszínü lett, mint a fiatal barackvirág és a szemei megnedvedtek. Olyanok voltak, mint két fekete tó. Akkor a hölgy leült az ágya szélére és megfogta a kezét. Hallgatva néztek egymásra.

— Mindennap el fogok jönni — mondta aztán egész csendesen.

Később meglátta a hölgy, hogy Jung Kálmán még ugyanazon a szennyes lepedőn fekszik, mint négy nappal azelőtt. Akkor odament Zelma nénihez, aki ruhákat akasztott száradni fent a kerítésre, ahová délután legjobban sütött a nap és a kerítésnek gyantaszaga volt.

— Zelma néni — kérdezte — miért nem huzták át Kálmán ágyát avval, amit hoztam. És miért nem adják neki azt a paplant?

— Ne tessék haragudni, kezét csókolom — sugta

Zelma néni. A sógorném, tetszik tudni, olyan bolondos szegény. Sok bajlódása van neki.

— De hát miért akarja, hogy a fia ilyen piszokban feküdjön?

— Nem tudom, kérem. Ő azóta mindig sir. Azt mondja, hogy az ő fia úgy is meg fog halni. Hogy ne szeresse a hercegnét jobban azért, hogy ő szegény és nem tud neki ilyen szép paplant adni. Ne tessék őt megbüntetni azért. Szegénynek annyi bajlódása van, hogy már nincs is esze.

A hölgy lehorgasztott fejjel jött le lassan a lépcsőn. Nem ment vissza Kálmánhoz. A vászna elé ült, de nem festett sem ő, sem a szobaur, hanem az ecset szárával piszkálták ki a földet a gömbölyű kövek közül.

— Adhatok én pénzt Jungéknak? — kérdezte később a hölgy, mindig a földet nézve.

— Most ne. Majd, ha elutazol — felelte a szobaur.

— Egy hét mulva mennem kell.

A szobaur egy vastagabb száru ecsetet keresett ki és avval ásta a földet.

— Én is megyek — mondta aztán. — Nyolc-tíz nap mulva folyósítják az ösztöndijamat.

— Nemsokára vége lesz a május hónapnak.

— Lesz? Furcsa, hogy én nem tudok jövőt érezni. Itt vannak ezek a virágos bokrok és itt van mellettük, hogy én Münchenbe fogok utazni. Hát ez nem most van? Egy virágos bokor ott mellettük. Ott van az a fehér felhő, ott az a fehér haldokló fiu és ott van, hogy egy hét mulva elutazol falura. Minden most van. Ha majd megtörténik, az ugyis egész másvalami lesz. De hogy Páris volt és hogy München lesz, hogy együtt voltunk és majd elválunk, az mind együtt van most a Lógody-utcában. Nem?

Igy beszéltek és az ecset szárával ásták ki a földet a gömbölyű kövek közül. Lenke odajött, mert a szétszóródó rögöket kukoricának vélte. A hölgy odacsalta magához és megint arra akarta tanítani, hogy féllábon álljon, mint a gólya.

— Hát már ez se fog sokáig élni szegény — szölt le Zelma néni a lépcsőről.

— Miért? Miért nem? — riad fel a hölgy.

— Hát holnapután ünnep van. Csak levágjuk már, mert nagyon megöregszik.

A hölgy felugrott.

— Csak nem akarják Lenkét megölni? Zelma néni! Én azt nem engedem. Nem engedem. Én megveszem magától Zelma néni. Mennyibe kerül? Tíz forint elég? Vagy husz forint? Itt van, Zelma néni.

A hölgy két aranyat adott ifjabb Novoszádnénak, aki ezért kezet akart csókolni, de a hölgy nem engedte.

— Most a Lenke az enyém. Ugy-e? Most csinálhatok vele, amit akarok? Nagyszerű, Géza! Tudod, mit fogunk csinálni? Felszabadítjuk Lenkét. Visszaviszük az erdőbe. Legyen megint szabad.

— Szamár vagy Alice — mondta a szobaur. A liba házi állat. Sohse volt erdei madár.

— Mindegy, mindegy. Az ősei szabadok voltak. Mi ugyanis elmegyünk. A Lenkét felszabadítjuk. Zelma néni! Zelma néni kérem, fogja meg a Lenkét. Kivisszük a hűvösvölgyi erdőbe.

Akkor megfogták és spárgával összekötötték a szárnyát, hogy ne csapkodjon. Aztán feltették a soffőr mellé az automobilra. A hölgy és a szobaur beültek és elindultak a hűvösvölgyi erdőbe. Utközben találkoztak elegáns automobilokkal, melyekben a hölgynek ismerősei voltak.

— Valamikor, nem is olyan régen, ezek közt éltem — mondta a hölgy. És nem is tudtam, hogy más élet lehetséges. Látod, Géza: amit te elhagytál, az el is mult. De ezek itt kocsikáznak mellettem és köszönünk egymásnak. Az én egész életem huszonegy éves koromig. Semmi a világon nincs olyan érthetetlenül messze tőlem, mint ez a mult. És kezet fogunk és beszélgetünk. Néha látom magam köztük. Azt hiszed, nem szeretem őket? Most már. Ugy-e rabok, ha kiszabadulnak, elszokták kérni emlékebe a bilincseiket? Én ezt nagyon, nagyon értem.

Nemsokára elértek egy szép, bokros helyre az erdőben. Ott megálltak és a Lenkét is leemelték a bakról. Előbb körülnéztek, hogy van-e valaki az országúton. Aztán szétvágták a spárgát és bevitték Lenkét az erdőbe. Lenke nagyon meg volt ijedve és azért mindjárt szaladni kezdett. Sántított, mert rosszul feküdt az automobilon.

— Isten veled Lenke — kiáltottak utána és nézték, míg eltűnt. Aztán visszaültek a kocsiba és hazafelé indultak. Esteledett már. A budai hegyekről kék párák váltak le és az út szélén a gesztenyefák gyertyái olyan fehéren ragyogtak ki a feketedő lomb közül, mintha igazi lángok volnának. Fogták egymás kezét.

— Milyen nehéz, nehéz ez a gyönyörű tavasz — mondta a hölgy. Az ember alig tud lélegzeni benne. Nem érzed?

— De igen. Én azt hiszem, hogy az évszakoknak különböző fajsúlyuk van. A legkönnyebb a tél. Napos délben olyan, mint egy csillogó üvegbuborék. Az őszi is könnyű még. Minden köd, és uszik, mint a felhő. A nyár már veszteglő, élesárnyéku, sulyos. De a legnehezebb a tavasz. Azért, mert minden együtt van. Olyan

tulterhes. Olyan, mint egy mámortól nehezedő, lecsukló szép fej. Mint egy esővitzől nehéz, meghajló orgonaág.

Igy beszéltek. Aztán nemsokára elértek a Margit-hidhoz és ott a szobaur kiszállt és hazament.

Akkor este azt mondta a szobaur Zelma néninek:

— Egy hét múlva elutazik a hercegnő a birtokára és én is elutazom.

— Vele tetszik utazni? Talán a kedves papájához?

— Nem. Én Münchenbe utazom. Németországba.

— Az messzi van, az a München?

— Bizony messzi, Zelma néni. Most az van a legmesszibb, mert oda megyek. Más nincs messze, mert másra ugyanis csak gondolni kell.

— Hát igen. Van mindenféle. Talán Géza urnak is Teschen városba tetszik menni? A nénikémnek egy fia ment oda tíz év előtt egy gyárba. Nagyon sok fizetést kap. A gép elvitte két ujját. Azért ötszáz forintot fizettek neki. Az a Teschen, az nagyon messze van.

— Odamegyek, Zelma néni. Teschenből jöttem magukhoz és Teschenbe megyek. Milyen sokfelé vágyódik az ember, Zelma néni és az mégis mind csak Teschen.

— Hát van mindenféle.

Másnap délután megint eljött a hölgy és attól fogva mindennap eljött még egy hétig. De nem festett többet. A vásznat, meg a festőállványt, meg a szép világoszöld festékesládát felpakolták az automobilra. A hölgy pedig mindennap Jung Kálmán ágya szélére ült és mesélt. Nézte a mohosodó háztetőn az összedült kémény tégláit, melyeknek egyik fele fehér volt, a másik fekete és mesélt. Mesélt egy emberről, aki egész egyedül élt a tenger közepén egy óriási virágon. Mesélt egy leányról, aki egy gyönyörű kertben volt rab-ságra bezárva, mert a szive a fába volt elrejtve, a vére a szökőkutban folyt és a haja össze volt nőve a

szomorufüz hajával. És mesélt egy asszonyról, aki nem szerette az urát és elment tőle, hogy másikat keressen, amilyet ő kigondolt magának. És elérkezett kincses barlangokba, magas hegyi várakba és százszorszép kertekbe. De sehol se mondta meg a nevét, nehogy megismerje őt az az ember, akit kigondolt magának. Némelyik mese két napig is eltartott. A szobaur se festett már később. Elpakolta az ecseteket és vásznakat a kufferbe és a pincefálnál egy kiálló kőre ült és hallgatta a történeteket. Ifjabb Novoszád Ferenc is keveset dolgozott azon a héten. Nem is kell, — mondta, — mert kaptak husz forintot a libáért. A kis fehér faszögek csendesen feküdtek a gömbölyű fatányérban és a kerek, fényes szék sokszor üresen állt. Ha a nap rásütött, úgy ragyogott, mintha ezüstműből lett volna. A sovány Róza is kijött többször az udvarra azért, hogy hallgassa a meséket és azért is, hogy még lássa a szobaurat, mert nem sokára ugyanis el fog utazni. Akkor a pincefal már majdnem egészen zöld volt, mert a kövek közül sok füvek nőttek ki és másféle növények. A kertből lelógó vadszőlő pedig egészen az ágyig ért már és a levelei szélesek voltak és kemények. Rá lehetett fektetni a Jung Kálmán ágyára. A nap mindig szépen sütött és az udvarban is lehetett érezni, hogy a fehér kerítésnek gyantaszaga van és a barna lépcsőn csillogtak a kvarcok, mint száz kicsi gyertya. Hanem a barackfáról, meg az almafáról nagyon hullottak a virágok és néha egészen teleszórták Jung Kálmán ágyát.

— Már lehullanak a szép virágok — mondta Zelma néni egyszer.

— Bizony Zelma néni — felelte a hölgy — mint a hervadt levelek ősszel. Hervad a tavasz. Hullanak a virágok és mi elmegyünk messzire és a május hónapnak vége lesz.

Akkor már kevesebbet beszélgettek és mindenki csendesebben járt az udvarban, mert Jung Kálmán mindig gyöngébb lett. A hangja már nem hallatszott, az arcán két piros folt égett és nagy szemei tétovák lettek és messzire nézők.

Az utolsóelőtti napon már nem mesélt a hölgy. Csak fogta Jung Kálmán kezét és simogatta. Ugy ültek csendesen. A szobaur a pincefalból kiálló kövön ült és rajzolta őket. Aztán a földre ejtette a vázlatkönyvet és felállt. Csomagolnom kell már — mondta — és bement a szobába. De nem csomagolt, hanem az asztalra könnyökölve bámult ki a hegyekre és az ujjával fésülte a haját. Később kijött az udvarra Zelma néni és selyemszalaggal összekötött leveleket hozott a köténye alatt. Rózsaszínű levelek voltak. Mindegyik boríték sarkába egy kis kép volt ragasztva. Zelma néni elhívta a hölgyet.

— Tetszik látni — sugta neki. — Ezeket a leveleket mind a Róza írta a szobaurnak. Tessék nézni, milyen szépen tud írni. Azt mondta, hogy tegyem a kufferjába.

— Adja ide nekem, Zelma néni? Adja. Egy szobaur sem érdemli meg, hogy ilyen leveleket kapjon.

A hölgy eltette a selyemszalaggal összekötött leveleket és bement a szobaurhoz.

— Így csomagolsz? — kérdezte tőle.

— Így. Pakolom a Svábhegyet, a Jánoshegyet, meg a Hármashatárt.

— Embereket nem lehet így elpakolni. Kár. Rosszkedvű vagy, Géza. Megbántottalak valamivel?

— Nem, Alice. Csak hervad a tavasz.

Mikor aznap elmentek, a hölgy öt hosszuszáru, gyönyörű rózsát adott Jung Kálmánnak a kezébe. Olyanokat sehol se lehetett kapni egész Budán. A tejkihordó azt mondta, hogy legalább egy forintba kerül darabja.

A következő napon vasárnap volt. A hölgy csak hat óra felé érkezett meg. Zelma néni az ajtóban várta és azt mondta:

— Kezét csókolom. A Kálmán már nagyon rosszul van. A Rosenzweig orvos a kezét csókoltatja a hercegnének és kéri, hogy ne tessék neki semmit sem adni, mert nagyon felizgatja. Ne tessék haragudni. Kálmán még most is a kezében tartja a rózsákat. Nem akarta senkinek sem odaadni. Egész éjjel nem aludt és fogta. Már elájult. De nem lehet kivenni a kezéből.

A hölgy nekitámaszkodott a kapufélfának. Nagy kék szemei egészen elfeketedtek.

— Az udvaron van? — kérdezte nagyon halkán.

— Csak a szobában van, kezét csókolom. Nem szabad már kihozni.

— Jungné odahaza van?

— Bizony bent térdepel szegény az ágynál.

Igy beszéltek. Aztán a hölgy beszaladt a szobaurhoz és a kalapját sem vetette le, hanem ledobta magát a diványra és hangosan zokogni kezdett. A szobaur odaült mellé és megfogta a kezét. Talán egy óra is elmúlt így és a hölgy még mindig sirt. Akkor a szobaur azt mondta csendesesen:

— Azért ennek így kellett lenni, Alice. Most vége, most elmehetünk. Az ember ugyanis mindig mindent félbe hagy. Zelma néni és ifjabb Novoszád Ferenc tovább fognak élni és én hogy emlékezzem később róluk? Mit tudom én, milyenek lesznek később és mit beszélnek majd rólunk. De Jung Kálmánt elpakolhatod már a szivedbe és ezt a május hónapot is. Tudod, hol a kezdete, hol a vége. És szép volt.

A hölgy föltámaszkodott és a szobaur felé fordította nedves arcát, de nem tudott mindjárt beszélni, olyan erősen juhádzott és a melle fel-felzihált.

— Géza, — mondta később — ezután már száz férfi jöhet a szerelmével. Hegyeket mozdíthatnak el érttem. Ölhetik egymást és magukat. Mennyit fog az érni nekem ezután? Mi lesz az most már nekem, ha valaki azt mondja: szeret? Ki szerethet így?

A hölgy megint visszaesett a diványra és zokogott. A szobaur az öklére támasztotta a fejét.

— Igazad lehet Alice — mondta. — Talán nem is szabadna másnak ezt kimondani, csak annak, aki halálán van. Mert mi az ami még elmulhat? Az már nincs is. Milyen hatalmas biztosság, milyen fölény a halál. Haldoklóval nem lehet versenyezni. Ha nem volna halál, festeni sem szabadna.

Akkor már rájuk sötétedett és a hölgy felállt.

— Isten veled Géza, — mondta, aztán megsimogatta a szobaur haját és egymás szemébe néztek. — Gyere ki korán a pályaudvarra, Géza.

Senki se látta, mikor kimentek ketten a Lógody-utcára, mert mindenki Jung Kálmánnál volt. Akkor este vacsora után kint ültek az udvarban. A szomszédból is átjött a fiatal házaspár. A sváb napszámos a feleségével. Egyforma keményített kék kötőkben álltak vállal összetámaszkodva. Egyszer azt mondta ifjabb Novoszádné:

— Hát már eltetszik utazni, Géza ur?

— El, Zelma néni — felelte a szobaur. — Ne sirjon. Visszajövök én még magukhoz. Ha majd ott leszek, ugyis a Lógody-utca lesz Teschen.

— De két év múlva egészen el tetszik már menni és majd nem is gondol már a szegényekre.

Keveset beszéltek. Odafent a bosnyák kaszárnyában megszólalt a takarodó.

— Jól fujja — mondta ifjabb Novoszád Ferenc. De nem nevetett utána.

Később a fiatal házaspár elköszönt. Eddig is csak úgy szóltanul álltak, vállal összetámaszkodva.

— No, Franci — mondta akkor Zelma néni — nem akarsz felmenni az öreghez egy kis bort inni?

— Nem kell nekem, — felelte ifjabb Novoszád Ferenc. Hát lent maradt ő is és talán tizenegy óráig ültek az udvarban és nem beszéltek. A szobaur még azután is sokáig kint maradt és nézte az újból vastagodó holdat és nézte, hogy a ragyogó, meszelt falak miképen dobnak egymásra nagy, görbe, fekete háromszögeket és sokszögeket, kusza vonallal vágva ablakot, ereszt, kéményt, néma és mozdulatlan harcban. És nézte fent a kertet, melyben vad és gondozatlan bokrok feketedtek valami idegen növényzetté és a fehérén csillogó kerítés rácsa közül kiömlöttek, mélyen lehimbálva a pince kőfalán, mint egy fehér kéz ujjai közül, amit már nem bir fogni. Oda-fent pedig az öreg Novoszád kis korcsmája világított pirosan, mint valami őrtorony és messzi ellátszott a vérmező fölött.

— Hát vége van már a május hónapnak — mondta a szobaur. Másnap este a szobaur is elutazott. Már azután nem is történt semmi. Négy nap mulva meghalt Jung Kálmán. Küldtek a szobaurnak partecédulát. Azt nem tudták, hogy a hercegnő hol lakik. Mégis, azután néhány nap mulva egy nagy kosár jött a postán. Virág volt benne meg egy levél.

»Kedves Zelma néni. Szórják ezeket a virágokat a Kálmán sirjára. A maguk hercegnője soha, soha sem fogja magukat elfelejteni.«

Senki sem látott még olyan szép virágokat.

A Modern Könyvtár eddig megjelent számai:

1. Th. Mann: A boldogság akarása (Elbeszélések) Gömöri J. ford. 40 f.
2. Pikler Gy. dr.: A lelki élet alap-törv. Az eszmélet helye a természetben 40 f.
3. Kosztolányi D.: A szegény kis-gyermek panaszai 40 f.
4. Frank Wedekind: Hőstenor. (Szín-mű) Bánóczy L. ford. 40 f.
5. Schwarz Gusztáv dr.: Jogi napi-kérdések 40 f.
6. Szini Gy.: Studiumok 40 f.
7. Nádal Pál: Bágyadt mosolygás (Tárcák) 40 f.
8. Szini Gy.: Vándortáska 40 f.
9. Bergson: Bevezetés a metafizi-kába. Fogarasi B. ford. 40 f.
10. Péterfi Andor: A sátor alatt. 40 f.
- 11—12. Garvay Andor: Becstelen (Színmű) 60 f.
13. Bíró Lajos: Kis drámák 40 f.
14. Carducci: Költeményei. Zoltán V. ford. 40 f.
- 16—17. Nagyapó: Mesék unokáimnak 60 f.
18. Szederkényi Anna: A kőfalon túl (Színmű) 40 f.
- 19—20. Cholnoky Viktor: Beszélge-tések 60 f.
21. Maeterlinck: Szent Antal csodája. (Legenda) Cholnoky V. ford. 40 f.
22. Ego: Kleinmann Márta (Kis re-gény) 40 f.
23. Révész Béla: A völgyben (El-beszélések) 40 f.
- 24—25. Ibsen: Rosmersholm (Színmű) Balogh V. ford. 60 f.
26. Csokonai Vitéz Mihály: A öz-vegy Karnyóné. Gerson du Mal-heureux. (Két vigjáték) 40 f.
- 27—28. Garvay Andor: A pénz. Egy zoba-konyha (Két színmű) 60 f.
- 29—30. Kar'n Michaelis: A veszedel-mes életkor. Szederkényi A. ford. 60 f.
- 31—33. Reinitz Béla: Dalok Ady Endre verseire 80 f.
34. Schnitzler: Mici grófnő (Színmű) Gömöri J. fordítása 40 f.
35. Kapos A.: A tanító. Horváth A.: Pompeji utolsó éje (Két színmű) 40 f.
- 36—39. Tolstoj: Az életről. Nagy Sándor fordítása 1 kor.
40. Nagy Sándor: Az élet művésze-téről 40 f.
- 41—44. Dosztojevszkij: A nagybácsi álma. (Regény) Szabó E. ford. 1 kor.
45. Bíró Lajos: A sajtó 40 f.
46. Ostwa'd: Nagy emberek. Fogarasi B. ford. 40 f.
- 47—48. Schnitzler: Anatol (Színmű) Bíró L. és Gömöri J. ford. 60 f.
49. Kaffka Margit: Csonka Regény és Novellák 40 f.
50. Köbor Tanás: Egyveleg (Elbeszélések) 40 f.
- 51—52. Lenkei Henrik és Szilágyi G.: Májusi fagy (Színmű) 60 f.
53. Har-nack: A szerzetesség (Idei'jai és története) Bence J. ford. 40 f.
54. Kosztolányi Dezső: Őszi koncert. Kártya 40 f.
55. Strindberg: Számum. Gömöri J. ford. Hart'eben: A Lori. Pálint L. ford. Hejermans: Ahasvér. Katona G. ford. 60 f.
- 56—57. Bernstein: Utáram... (Szín-mű) Bíró Lajos fordítása 60 f.
- 58—59. Marguerite Audoux: Marie Claire. (Regény) Kémeri Erzsébet fordítása 60 f.
60. Révész Béla: A lárva mögött (Elbeszélések) 40 f.
61. Kunfi Zs.: A másik ut. 40 f.
- 62—64. Szabó Ervin: A tőke és a munka. harca 80 f.
65. Somlyó Z.: Azátkozott költő. 40 f.
- 66—67. Alice Hegan Rice: A bagdadi völgyény (Színmű) Cho'noky Vik-tor fordítása 60 f.
68. Wed: Circus mundi (Elbeszélések) Zoltán Vilmos fordítása 40 f.
69. Ritoók Emma: Négyen a tűz kör-ül (Elbeszélések) 40 f.
70. Bíró Lajos: A császár és más férfiak (Elbeszélések) 40 f.
- 71—73. Méray-Horváth Károly és a magyar politika 80 f.
74. Csáth G.: Zeneszerző portrék 40 f.
- 75—76. Bíró Lajos: Szolgák országa (Regény) 60 f.
77. Nagy Lajos: Az asszony, a szer-etője, meg a férje. (Elb.) 40 f.
78. Simándy Lajos: Az örök küzde-lem (Színmű) 40 f.
- 79—81. Tolstoj: A Kreutzer-szonáta (Regény) Somogyi E. ford. 80 f.
- 82—83. Tolstoj: Az élő holttest (Szín-mű) Pásztor Árpád ford. 60 f.
84. Schnitzler: Eleven órák. (Két szín-mű) Harmos I. ford. 40 f.
- 85—88. Neményi Bertalan: A magyar nép állapota és az amerikai ki-vándorlás. 1 kor.
- 89—90. Anatole France: Epikuros kertje. Helvéth G. ford. 60 f.
- 91—92. Balzac: Álarcos szerelem (Re-gény) Zoltán V. ford. 60 f.
93. Hauptmann: Elga (Színmű) Né-meth Andor fordítása 40 f.
94. Alba Nevis új versei: Egy sze-relmes lány könyvéből. 40 f.
- 95—97. Kosztolányi Dezső: Bolondok. (Elbeszélések) 80 f.
- 98—99. Maeterlinck: Aglavaine és Sélysette (Színmű) Bárdos A. ford. 40 f.
100. Romain Rolland: Beethoven élete. Mikes L. ford. 40 f.
101. Papini: Válogatott elbeszélései. Zambra Alajos fordítása 40 f.

- 102—103. **Strindberg:** Pajtások: (Szinmü) Harmos I. ford. 60 f.
- 104—105. **Szilágyi Géza:** Könyvek és emberek (Tanulmányok) 60 f.
106. **Ostwald:** A tudomány. Kelen F. fordítása 40 f.
107. **Gellert Oszkár:** Gyűjtemény Verseiből. 40 f.
- 108—112. **Karinthy Frigyes:** Igy irtok ti. (Major H. és Dezső A. rajzaival) I kor. 20 f.
- 113—115. **Capus:** A nyilsebzette madár (Szinmü) Adorján A. ford. 80 f.
- 116—117. **Bang:** Élet és halál. Telekes Béla fordítása 60 f.
118. **Kanizsai Ferencz:** Büntársak (Elbeszélések) 40 f.
- 119—120. **Gauguin:** Noa-Noa. Majthényi György fordítása. 60 f.
121. **Courtelne:** Boubouroche és négy kis boondság. Kosztolányi Dezső ford. 40 f.
122. **Szemeré György:** A siralomházban (Szinmu) 40 f.
- 123—125. **Harasztí Gyula dr.:** Arany János. 80 f.
126. **Csécsey Imre:** Az élet felé. (Elevül. 40 f.
127. **Reichard Pirokska:** Az Életen kívül 40 f.
128. **Harasztí Gyula dr.:** Madách I. 40 f.
- 129—131. **Földes Imre:** Nincs tovább (Szinmü) 80 f.
- 132—133. **Csáta Géza:** Schmith mézeskalácsos. (Elbeszélések) 60 f.
- 134—135. **Nansen:** Mária (A szerelem könyve) Roboz A. ford. 60 f.
- 136—137. **Ifj. Hegedűs Sándor:** A kalandor (Szinmü) 60 f.
- 138—139. **Shaw:** A sors embere (Szinmü) Hevesi S. ford. 60 f.
140. **Shaw:** Blanco Posnet árutatása. (Szinmü) Hevesi S. ford. 40 f.
- 141—142. **Nansen:** Boldog házasság. (Regény) Kosztolányi D. ford. 60 f.
- 143—149. **Schiller Ottó:** Bevezetés a biológiai esztétikába I K 60 f.
150. **Peterdi Andor:** A pacsirta éneke. 40 f.
151. **Goldzsher Ignác:** Az iszlám újabb alakulásai. 40 f.
152. **Pathelin mester.** (Bohózat a XV. századból) Szerzője ismeretlen. Ford. és szinpadra átdolg.: Hevesi Sándor. 40 f.
- 153—155. **Ibsen:** Hedda Gabler (Szinmü) Telekes B. ford. 80 f.
- 156—157. **Schnitzler:** Ködös lelkek (Elbeszélések) Roboz A. ford. 60 f.
- 158—159. **He. ne:** Atta Troll. (Nyáréji álom) Karinthy F. ford. 60 f.
160. **Anatole France:** Történet egy szerencsés emberről, aki néma asszonyt vett feleségül (Bohózat) — Egyébb novellák. Adorján Andor fordítása. 40 f.
- 161—163. **Calderon:** Urnó és komorna (Szinmü) Kosztolányi D. ford. 80 f.
- 164—166. **Kormányzóságom története** (Utópia) Braun R. ford. 80 f.
167. **Strindberg:** Julia kisasszony (Szinmü) Bálint L. ford. 40 f.
168. **Thomas Mann:** Tristan (Regény) Kosztolányi D. ford. 40 f.
169. **Bán Ferenc:** A tizenkettedik (Elbeszélések) 40 f.
- 170—173. **Knut Hamsun:** Pán. (Regény) Bán Ferenc ford. I kor.
174. **Lengyel Géza:** A csodatévő könyv. (Elbeszélések) 40 f.
- 175—177. **Szilágyi Géza:** Versek 60 f.
- 178—179. **Anatole France:** Crainquebille (Szinmü) Franyó Z. és Révész A. ford. 40 f.
180. **Max Burkhardt:** Clo méltósága (Szinmü) Adorján A. ford. 20 f.
181. **Hoimannthal:** A balga és a halál (Szinmü). Somlyó Z. ford. 20 f.
182. **Karinthy Frigyes:** Ballada a néma férfiakról. (Elbeszélések) 20 f.
183. **Bró Lajos:** A jövő országutján. (Elbeszélések) 20 f.
- 184—186. **Szomorj Em. I.:** Komédia. (Elbeszélések) 60 f.
- 187—188. **Berde Mária:** Versek. 40 f.
189. **Lőrinczy György:** Dejanira és más novellák. 20 f.
- 190—191. **Szederkényi Anna:** A csodáatos sziget. (Elbeszélések) 40 f.
- 192—193. **Schnitzler:** A pásztorfurfulya. (Elbeszélések) Telekes Béla ford. 40 f.
- 194—196. **Ibsen:** Kis Eyolf. (Szinmü) Cottlemont E. ford. 60 f.
197. **Fehér Sándor:** A mester (Elbeszélések) 20 f.
- 198—200. **Vojnovich Ivó gróf:** A napraforgós hölgy. (Egy velencei álom.) Márkus L. ford. 60 f.
- 201—203. **Lukács György:** Esztétikai kultúra. (Tanulmányok) 60 f.
- 204—205. **Kálnoki Izidor:** Négylábuak és többábuak (Elbeszélések) 40 f.
- 206—209. **Jacoz Wassermann:** Nagy Sándor Babylonban. (Regény.) Franyó Z. fordítása. 80 f.
- 210—211. **Nagy Endre:** A pólai győző. (Elbeszélések) 40 f.
- 212—214. **Hauptmann:** És Pippa táncol! (Mese az üveghutáról) Németh A. ford. 60 f.
- 215—216. **Kosztolányi Dezső:** Beteg lelkek. (Elbeszélések.) Karinthy F. Kosztolányi-rajzával. 40 f.
- 217—220. **Hartleben:** Farsanghétfő. Katona G. ford. 80 f.
221. **Balázs Béla:** Történet a Lógody-utcáról, a tavaszról, a halálról és a messzeségről. (Elbesz.) Ára 20 f.